

Monumentnummer*: 509857

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **16 februari 1999**
Kadaster deel/nr **82853/35**

Woonplaats* **Zwolle** Gemeente* **Zwolle** Provincie* **Overijssel**

Locatiennaam **Zwolle** Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* **Zwolle** Sectie* **B** Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
7786

Omschrijving**

Inleiding

Uitbreiding van Sophia-ZIEKENHUIS, ontworpen door architect J.G. Wiebenga in samenwerking met architect J. van der Linden en geneesheer-directeur dr. Van Thienen, in een Functionalistische bouwstijl.

Toen Wiebenga in 1931 de opdracht kreeg de uitbreiding te ontwerpen, zag hij het als zijn taak het versnipperde complex tot één geheel te smeden. Dit complex bestond uit diverse gebouwen en aanbouwen die vanaf 1883 tussen de Rhijnvis Feithlaan en de Nieuwe Vecht waren gebouwd. Op het punt waar deze twee (water)wegen bij elkaar komen, is op een wigvormig perceel de uitbreiding aan het bestaande gebouw vast gebouwd. Hierdoor is tussen de bestaande gebouwen en de uitbreiding een binnenterrein ontstaan.

Tegen zijn zin moest Wiebenga daarbij op last van de gemeente samenwerken met de in ziekenhuizen gespecialiseerde Van der Linden. Zodoende is er een ontwerp van Wiebenga zelf uit 1931 en een later ontwerp van Wiebenga en Van der Linden, dat is uitgevoerd. Het principe van Wiebenga's oorspronkelijke ontwerp is bewaard gebleven. De constructie is echter veel zwaarder uitgevoerd, aangezien er zelfs binnen Wiebenga's eigen kantoor twijfels bestonden over de betrouwbaarheid van de lichtere constructie die hij aanvankelijk had ontworpen. De gevels wekken door het gebruik van minder glas en meer steen een horizontalere indruk, met als verticale tegenhanger een 'toren' in de gevel aan de Rhijnvis Feithstraat die de gevel volgens Wiebenga hinderlijk in tweeën deelt.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

In 1935 werd het gebouw voltooid. De oudere delen van het ziekenhuis zijn voor de bescherming van ondergeschikt belang.

Omschrijving

De uitbreiding van het Sophia-ziekenhuis bestaat uit een betonnen skeletconstructie met gevels van rode en voornamelijk gele baksteen en brede grote vensters met stalen kozijnen met gepleisterde betonnen smalle muurdammen ertussen, afgedekt door een plat dak. De uitbreiding heeft een V-plattegrond met vleugels met een ongelijke lengte. Langs de Rhijnvis Feithlaan bevindt zich een lange vleugel, die deels voor het bestaande gebouw is gezet. Aan de Nieuwe Vecht staat een korte vleugel. Op de kop van het gebouw worden de twee vleugels met elkaar verbonden door een sculpturaal volume.

De lange vleugel is opgetrokken over drie bouwlagen, waarin onder een in baksteen opgetrokken toren de hoofdingang is geplaatst. De hoofdingang bestaat uit een risalerend volume met glas en een grote overstekende luifel, waaronder de deur naar de hal en het hoofdtrappenhuis. Tussen de begane grond en eerste verdieping is een tussenverdieping gecreerd. Doordat de vloer van de tussenverdieping halverwege de eerste bouwlaag van de bestaande bouw is aangezet zijn er hellende vloeren gebruikt op begane grond niveau en de eerste verdieping om het hoogteverschil te overbruggen. De tweede verdieping is veel ondieper dan de andere bouwlagen, waardoor de gevels aan voor- en achterzijde ruim achter de rooilijn staan. Aan de achterkant is op de hoogte van de eerste verdieping een galerij opgehangen. De vensters aan de achterkant zijn kleiner dan in de buitengevels. In deze vleugel lagen oorspronkelijk de ziekenkamers aan het zuidelijke binnenterrein, met de gang achter de buitengevel. Rechts van de hoofdingang waren de artsenkamers en andere algemene ruimten.

De sculpturale hoekpartij wordt gekenmerkt door overstekende operatiekamers op consoles en een driezijdig volume dat uitsteekt op het punt waar de twee buitengevels elkaar raken. Daarachter is de rechthoekige top van de liftschacht zichtbaar. De ingang onder dit volume gaat nu schuil achter de begroeiing. In de hoek waren naast operatiekamers een röntgenkamer en andere algemene ruimten ondergebracht. De operatiekamers liggen op het noorden, rond de op het binnenterrein georiënteerde hal met een ruime rondlopende trap achter een gebogen glazen gevel. Op de korte vleugel is in plaats van een tweede verdieping een grote pergola geplaatst, waar de patienten, eventueel onder een zonnenscherm, konden luchten.

Waardering

De uitbreiding van het Sophia-ziekenhuis is van algemeen architectuurhistorisch en stedenbouwkundig belang vanwege:

- de Functionalistische bouwstijl en principes achter het ontwerp
- de plaats die het ziekenhuis als één van de hoogtepunten in Wiebenga's oeuvre inneemt
- de beeldbepalende ligging op het punt waar Rhijnvis Feithlaan en Nieuwe Vecht samenkomen
- de gaafheid van de uitbreiding

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Gezondheidszorg

Functie

Ziekenhuis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument